

«Глас Црногорца», службени орган Краљевине Црне Горе, излази у Пеји код Париза, према службеној потреби. — Претплата, на шест месеци, кошта три франка, а на француску, шест франка за све друге земље. — Адреса за све што се тиче листа: Journal officiel du Monténégro, Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France).

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DE

MONTÉNÉGRO

Journal officiel du Royaume de Monténégro

paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine (France).

НЕЈИ код Париза, 2. јуни 1918.

NEUILLY-sur-SEINE, le 15 Juin 1918

БРОЈ
NUMERO 47.

La Voix de Monténégro (Glasse Tsernogortska) paraît suivant les exigences du service. — On s'abonne au bureau du Journal officiel du Monténégro, à Neuilly-sur-Seine, rue Ancelle (France).

Prix de l'abonnement pour six mois: Pour la France: 3 fr. Pour l'Etranger: 6 fr.

СЛУЖБЕНИ ДИО

М Н

НИКОЛА I.

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ

КРАЉ И ГОСПОДАР ЦРНЕ ГОРЕ

На приједлог нашег Министра Спољних Послова, Председника нашег Министарског Савјета, постављамо:

за почасног конзула у Краљ. Конзулату у Глазгову Давида Матсона.

Наш Министар Спољних Послова, Председник нашег Министарског Савјета нека изврши овај указ.

По. I. (14.) марта 1918.

НИКОЛА с. р.

Министар Спољних Послова,
Председник Министарског Савјета
Евгеније Поповић с. р.

РАСПИС

Министарски Савјет, у својој сједници од 27. маја 1918., ријешно је: да се, од 1. јула 1918., ђацима средњих школа, који су завршили четврти разред, издаје помоћ (стипендија) од 180 франка мјесечно.

Документе ваља подијелити Краљ. Консулатима, у мјестима гдје их има, иначе непосредно Министарству.

Бр. 930.

Пеји код Париза,
18. (31.) маја 1918.

Министар Просвјете и Црквених Послова,
Заступник Министра Правде,
Д-р Перо Ђ. Шоћ.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

Његово Величанство Краљ Господар примио је 20. маја (3. јуна) у По-у, у свечаној аудијенцији Њ. Е. Господина маркиза П. од Монтаљара, који му је предао писма којима га Њ. В. Краљ Италије акредитује као Изванредног Посланика и Опуномоћеног Министра.

Дежурни официр Њ. В. Краља понао је у дворским колима у хотел де Франс, те је у 11 сати допратио Посланика до краљевске виле гдје су му одали почаст перјаници с официрима. На уласку у вилу Посланика је пресрео Заступник Министра Спољних Послова, Министар Просвјете Г. д-р Перо Шоћ, који је увео г. Монтаљара у салон у којему се налазио Њ. В. Краљ, окружен Заступником Министра Председника, Министром Финансија и Грађевина, Г. Милом Вујовићем, и члановима своје војне и цивилне куће. Пријем је извршен по уобичајеном церемониалу. Предајући своја акредитивна писма, Посланик је изговорио ове ријечи:

«Краљ, мој узвишени Владар, благоизволио ми је повјерити високу мисију да репрезентујем Његову Владу код Вашег Величанства, и част ми је предати писма којима се код Вашег Величанства акредитујем као Изванредног Посланика и Опуномоћеног Министра; истовремено част ми је предати и опозивна писма Барона Романа Авенана.

Још од времена, када је мој претходник почео своју мисију код Вашег Величанства, јаке и нераз-

лучне везе већ су везивале Италију и Црну Гору, везе сродничке између два срећно владајућа дома, везе искреног пријатељства и симпатије између два народа. За племениту ствар Слободе и Правде заједнички проливена крв још је већма утврдила те везе. Величанствено и патриотско држање наше многољубљене Краљице, узвишене Шћери нашег Величанства, још је увеличало симпатију коју је италијански народ, знајући да је та симпатија узајамна, гајио према народу црногорском, народу који обилује славним успонима на вјековне борбе противу угњетача.

Италијанска Влада и Савезници јој, који са пуном сигурношћу гледају у исход крвавог сукоба, што су га Централна царства проузроковала противу цијелога свијета, неуморно ће се борити све до коначне побједе која свакојем народу има дати независност.

Са пуним повјерењем, дакле, изражавамо моју најискренију жељу да се Ваше Величанство ускоро врене у своју земљу савме народу који га дуби и поштује.

Моја мисија код Вашег Величанства изада ће бити за тим да не само ојача и да италијанске и узвишене везе узајамних симпатија, које већ постоје, него и да радишито томе, да се срдични и искрени односи између наших двију земаља продуже и послије борбе, у добром миру којим ће бити крунисан триумф савезних војски.

Да бих постигао овај циљ који себи постављам, слободан сам подати се у благонаклоност Вашег Величанства и у сарадњу Ваше Владе.

Величанство,

Увјерен, да су моје ријечи вјеран израз осјећаја мог узвишеног Владара и цијелога Народа Италијанског, ја узимам слободу умолити Ваше Величанство да изволи примити израз мојих најискренијих жеља које гајим за срећу Вашег Величанства, Његово Величанства Краљице и Краљевске Породице као и за будућност Црне Горе.»

Одговор Његово Величанства Краља Господара:

«Господине Министре,

Његово Величанство Краљ Италије, ваш узвишени Владар, био је, као и вада, срећне руке, када је вас акредитовао код Мене, као Изванредног Посланика и Опуномоћеног Министра, и ја се радујем том избору који није могао бити бољи.

Вашим именовањем, Његово Величанство хтјело је дати достојнога сљедбеника Барону Роману Авенану чија мисија, данас завршена, оставља у Мене само најбоље успоме. Мило ми је што ми се пружа прилика да речем од какве ми је велике помоћи било присуство нашег одличног претходника. Барон Авенана није ништа пропустио учинити што би у стању било утврдити и ојачати везе искреног пријатељства и симпатије које

постоје између наше двије земље, везе које су освештане заједнички проливеном крвљу за исти идеал и за исту ствар.

Од своје стране, ја сам своје осјећаје које осјећам према вашем великом народу, већ одавно доказао најдрагоценијим доказом који сам могао дати — у лицу моје Шћери, Ваше Владарке; и мени је преугодно, у потврду тога, чути од вас, да је Она, љубављу према својој другој отаџбини, задобила симпатију италијанског народа, и да је тијем допринијела и томе, да се појача симпатија нашег народа према маленом народу црногорском, који је са нашим народом везан успонима на вјековне славне борбе противу истих освајача.

Са осјећајем савршеног убјеђења дијелим увјерење Италијанске Владе и Савезника у исход крваве драме, којој се бани у овом часу одиграва једна од најбуријих епизода. Гајим тврду наду да ће коначна побједа свијема народима обезбједити њихову независност.

Кад се вренем у своју земљу, саопштићу моме народу какву су му помоћ указивале Италија и Савезне силе, и казиваћу му коликом суме захвалношћу оне задужиле за све пријеме мога дугога сизила и мојих некушења.

За пријеме наше мисије, увјерен сам, поставиће се срећно постојећи срдични и искрени односи између наших двију земаља, у благодарности вама, омићу, ако је то могуће, постати још већма пријатељски у данашњим околностима, као и у будућности, оној будућности која има бити триумфална ера правде, ера мира и благостања. Моја Влада ће вам бити на руку у задаци коју нам налаже наше срце.

Ја вас молим, Екселенцијо, да Њиховим Величанствима Краљу и Краљици, Вашем Владару и Владарки, поновите, како у моје тако и у име Краљичино, израз наше љежне наклоности према њиховим особама; израз нашег дивљења за њихове племените и храбре подвиге; израз нашег одушевљења за вашу војску којој сам прошлог мјесеца имао прилике дивити се; и молим вас да вашој Високој Влади доставите моју захвалност за њену помоћ и услугу приликом мога недавног пута.

Господине Министре,

Према свему што рекох, ни ћете лако разумјети да сам срећан што вас могу поздравити међу нама. Са искреним задовољством увјеравам вас да ћете, како код Мене тако и код Моје Владе, свагда наилазити на добру вољу која ће вам олакшавати да успјешно можете испуњавати високу мисију која вам је повјерена.»

— Господин Цорд Грахам, Савјетник амбасаде у Паризу, Отправник Послова Велике Британије код Њ. В. Краља Господара, унапријеђен је за Изванредног Посланика и Опуномоћеног Министра у истој Амбасади.

— Г. Мило Вујовић, Министар Финансија и Грађевина вратио се Пеји 23. маја (5. јуна).

— Г. д-р Перо Шоћ, Министар Просвјете и Црквених Послова, вратио се у Пеји 29. маја (11. јуна.)

1858--1918

О Спасову дне.

Колико је год сва наша нација управљена на оне четири мале ријеке француске, на којима данас најсилнији народи дијеле крвав меџдан на живот и смрт да покажу што је јаче у свијету: да ли право и слобода, или груба власт и сила; ипак сву нашу мисао данас, на Спасов-дан, обузима успомена и сјећање на давни онај догађај, на најсвијетлији дан у историји Црне Горе, када су орлови граховски у крвавом боју спасли слободу Црне Горе. Данас се навршује шездесет година од знамените битке на Грахову када су Црногорци, на Спасов-дан 1858., потуцали регуларну војску тада још силнога отоманског царства, и том побједом извојевали пред Европом признање потпуне независности.

Груба отимачка сила турска није могла тријети да у планинама црногорским пламен слободе сјаји цијелом Балкану на виднику, и бјеше опремила снагу војску да га једном за увијек угули... исто као што негда силни цар персијски бјеше крећуо својом силом да скрши слободу Јекаде. И као што је онда најбоље јединско племе, Шпартанци с Леонидом, спречијило азиатску најезду, тако су најчелачија племена српска, под великим војводом Мирком, сузбила турску некрст са онога светог камена српског, на коме се вада светао, био барјак слободе Србинове.

Данас ће — можда потајно — побожне руке окитити вијенцем цвијећа скромну црквицу на Грахову, ону што су је бесмртни јунаци црногорски својим рукама у три дана оградиле на оном мјесту гдје се био најљући бој. Ове неколике ријечи, које у духу шаљемо пут домовине, нека су умјесто нашег вијенца који дугујемо неумрлој слави граховских орлова... Сви синови Црне Горе, и они на дому, као и они у тужном заточењу, а тако и сви они који су расијани по свијету, сјећају се данас један другог, својих старих и своје љубљене домовине, и свиколици вјерују — вјерују тврдо као у Бога и његову вјечну правду — да ће сваути дан који ће Црно-Гори донијети заслужену награду за све оно што је, мученица, поднијела у стољетној борби за своје највеће благо, за своју слободу.

САВЕЗНИЦИ ЗА СЛОВЕНСТВО

Неји код Париза,
29. маја (11. јуна) 1918.

Још прије годину дана, Њ. В. Краљ Никола рекао је у једном интервјуу са дописником руских Виржевија Вједомости: «Овај рат је триумф Словена. До данас је ствар Словена бранила само Русија; данас, пак, за њу су се зајелили и четири највеће и најцивилизоване народе: Французи, Енглези, Италијани и Американци.»

Ове ријечи Њ. В. Краља добиле су јуну потврду у Версаљској Декларацији, (коју на следећем мјесту саопштавамо) и ако, нажалост, тај триумф није потпуни, због несреће у коју је бачен велики и племенити народ руски издајством страних елемената. Запета, велико је искушење и страшна трагедија која је снашла мајку и заштитницу Словена и Словенство.

Вјековима, Русија је била покровитељица свих Словена и борила се за њих скоро против читавог свијета. Данас, пак, када су и бивши претавници Словена постали њихови пријатељи и заштитници, Русије више нема на политичком пољу. Али, «још Словенство није пропало.» Велики руски народ сиротице срамне издајнице. Русија ће се поново јавити, моћна и препорођена. Заставу коју је привремено испустила, поново ће гордо носити, у друштву са слободним Пољском, Чешком и Југославијом. Вскресења не бива без смрти!

Вјечитом идеалу Словена — слободи — Версаљска Декларација дала је његов прави смисао.

Мишљење Савезника о будућој Пољској јасно је и прецизно исказано овим ријечима:

«Стварање једне Пољске државе, уједињене и независне, са слободним излазом на море, сачињава један од услова за солидан и правичан мир и за режим права у Европи.»

Стварање једне независне и потпуно уједињене државе Пољске један је од циљева рата Савезника, односно, услов без којег се мир неће закључити. Велика је и историска ова одлука Савезника, којој је основ поставио, још у почетку рата 1914., Велики Кијаз Николајевич. Не правда, страшна и ужасна, која је још прије два вијека учињена Пољској, овим је аболирана. Велики, племенити и братски народ пољски, послје двовијековног робовања, јавља се поново на позорницу свијета, да заузме своје старо мјесто међу цивилизованим народима.

Што се тиче два остала поробљена словенска народа: Чехо-словака и Југословена, Савезници су у Версаљској Декларацији изјавили: «своје најживље симпатије за њихове националне аспирације.»

Док је питање Пољака јасно одређено и дефинисано, питање Чехо-словака и Југословена није потпуно и дефинитивно одређено. И ако се, по форми, изјава о Пољацима разликује од изјаве о Чехо-словацима и Југословенима, оне су, у основи, једнаке, јер се зна да «националне аспирације» Чехо-словака и Југословена иду за потпуном народном независношћу. Версаљска Декларација о Чехо-Словацима и нама, Југословенима, јесте један велики и значајан успјех за оправдане захтјеве и тежње ових двају народа, и стога, што су четири велике силе први пут заједнички

манифестовале «своје најживље симпатије за националне аспирације Чехо-Словака и Југословена.»

Прави смисао ове изјаве добија се тек онда, када се она доведе у везу са општим циљевима о рату који су, као што је познато и као што рече бачи ових дана, америкашки министар спољних послова: рушење прусизма и стварање Друштва Народа те режима права, а не грубе силе, у међународним односима.

Постигнуће ратом циља савезничког т. ј. рушење прусизма и стварање Друштва Народа доноси, само собом, слободу и независност свима поробљеним народима на и Чехо-Словацима и нама, Југословенима. Моћ Аустро-Угарске јесте данас у Берлину. Оног часа кад берлински кајзер буде побјеђен од Савезника, биће побјеђен и бечки ћесар. Истога тог часа Савезници ће моћи своје симпатије према Чехо-Словацима и Југословенима претворити у стварности несметано задовољити оправдане захтјеве њихове за слободу и независност.

Нети је случај и са Друштвом Народа, које је једино у стању да гарантира трајан мир, коме човјечанство тежи. Оно ће се моћи остварити тек онда, кад народи постану слободни. Тек онда, кад тридесет и шест милиона Словена и Романа у Аустроугарској буду слободни, и кад Азијат и Јорен буду враћени Француској, Пољској, Пољској а Слезинг-Холштајн Данској, моћи ће се говорити о Друштву Народа. У противном, као што многи још наивно мисле, не може бити трајног мира ни Друштву Народа. Без потпуне слободе свих приобитних народа, било би све што је данас имамо т. ј. на једној страни савез Централних држава, а на другој дјелимично Друштво Народа. Демоклов мач би поново висео над свијетским миром, свијет би убрзо постао позоришном нових, још крвавијих догађаја.

Осим ових општих разлога за стварање једне независне чешко-словачке државе и Југославије постоје и други, за Савезнике не мање значајни разлози. Тридесет и шест милиона Словено-Романа против своје воље, служе данас германизму против Савезника. Стварањем слободне Чешке и Југославије, присаједињеном Италијанца Италији, а Румуна Румунији, германски блок биће ослабљен не за тридесет и шест милиона, него управо за седамдесет и два милиона, јер у тридесет и шест милиона Словено-Романа Германи ће паћи, не робове и на силу слуге као данас, него најљуће противнике. Стварање данас независне Чешке и Југославије, јесте и једна стварна потреба, коју Савезницима диктују њихови најелементарнији интереси.

Тек кад све ове чињенице узмемо у обзир, онда тек Версаљска Декларација добија свој прави смисао. Вјерујући чврсто у коначну и потпуно побједу Савезника ми немамо што страховати за успјех наше националне ствари, јер остварење тих идеала није само обично задовољење правде, оно је једна реална потреба наших Савезника и читавог Човјечанства.

Црна Гора с нестрпљењем очекује тај дан! Он ће бити триумф и круна напорима мученичких Црногорца и задовољење за стотине хиљада жртава, које је Црна Гора поднијела за националне идеале.

Да, то ће бити триумф Црне Горе! Јер тада ће бити остварене и оне ријечи нашег великог Краља, а до недавно, уз Цара Александра III, јединог истинског браниоца словенских интереса: «Покоја души добићу онда, кад Србни вини не буде роб!»

У то име ми поздрављамо Версаљску Декларацију и скоро, коначну и потпуно побједу наших Савезника.

РИЈЕЧ САВЕЗНИКА

Врховно Ратно Вијеће коме је сједините у Версаљу објавило је 4. јуна ову декларацију.

Врховно Ратно Вијеће одржало је своју шесту сједницу у приликама тежаким по Савез слободних народа.

Њемачка влада, пошто јој од противних руске војске не пријети више опасност са Источног фронта, обрнула је свом својом снагом на Западног фронта. Она иде сад за циљем да својим очигледним нападима, који је прескучно стају, у борби против Савезничке војске коначно ријеши питање у Европи, прије него што се америчкој сили пружи могућност да покаже своју снагу.

Захваљујући својој стратешком полагњу и надмоћности жељезница, које су му на располагању, непријатељ је с почетка могао постићи извојене успјехе. Цела сузбу, он ће поново одарити, и Савезнички народи могу још бити изложени кризичним часовима.

Врховно Ратно Вијеће, пошто је истинито цјелокупно стање, уједињено је да ће Савезници извојене ових борби издржати у чврстој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

Успјешно јединој командој тачно је познато стање у војсци; то је јединство тачно и издржано одређивање.

Врховно Ратно Вијеће има савремено поједино у својој храбрости коју су и досад показивали у одбрани права.

Ми ћемо непријатеља савладати и, кад дође пријатељ, бићемо га. Чинимо све што је могуће да помогнемо и држимо наше војске на борном пољу.

се уједине у независне републике, и да ли ће такве њихове тежње наћи потпору од стране Велике Британије, или ће се помоћ Велике Британије састојати само у томе, да суверенитет Аустрије над тим народима буде пренесен на Италију, у смислу аспирација које Италија полаже на јадранску обалу.»

Министар лорд Роберт Сесил на то је одговорио:

Савим тим народима, т. ј. Чехо-словачком и Југословенском, припада искључиво право да себи одреде каква ће бити њихова државна установа. Влада Велике Британије уважава многобројне доказе којим су ти народи доказали своју националну енергију, и искрено констатује помоћ коју су народне војске чешко-словачке и југословенске указале савезничкој ствари.

ВЕЛИКИ МЕГДАН

Трећи ударца овогодњише «одсудне» њемачке офанзиве на Запад, предузет 27. маја по новом изведен је за једну недељу дана. У главном, цијела војна операција била је већ 5. јуна довршена, и, од тога дана све до данас, она се сналажала. Силвит талас њемачке бујнице напанао је на препреку, снажно се о њу ударио и донекле ју и потиснуо, на онда, оштро заустављен, разлио се у ширину. Данас, цијелу ту мајку офанзиву можемо гледати као једну потпуно цијелу; знамо потанко и њен почетак и извођење и свршетак. У времену кад се акције овако брзо одигравају, она већ спада у историју овога рата.

Ударац је био изведен пренадом. Рош није знао није могао знати: на коју тачку огромнога Западног фронта Лудвигсдорф намјерава предузети главни јуриш. Према томе, сву савезничку резерву морао је држати разорењу и имати ју распоређену дуж цијелог фронта — од сјеверног мора до швајцарске границе! — тако да, тек онто би Њеман ударио, могао резерву брзо довести на дотичну тачку. Није могао знати — зато што су Њемци тако вјешто успјели сакрити своје припреме, да ни оштро око авијатичара није могло опазити како се довлаче и гомилају силне дивизије на 40 километара дугом фронту између Соасона и Ремса. Војска је доведена ноћу и распоређена је у шумовитом крају према Шмен-де-даму; само обноћ су се кретали и размјештали, а обдан би се тако сакривали и мировали, да авијатичари, који их облијетаху, не могаху све до посљедњег дана ништа подозриво опазити. И топовско препуцавање на том критичном мјесту било је већ од подужег времена много слабије по иначице; све се умирало, тако рећи, усавало, само да се обмале најважније савезничких извидница. У том циљу предузета је штабине и привидна офанзива чак у Фландрији, којој је била сврха само то, да скрене пажњу на другу страну.

Тачно у ноћ 26.-27. маја почела је паљба из свих топова и бацање гасова, које је свега трајало до 4 сата ујутру, и онда је почео јуриш на страже дук Шмен-де-дама — «бруталном тактиком генерала Хутира». Брутална је, и нечовјечна, зато што не штеди војника више но — једно топовско ћуле! По тумачењу француског генерала де-Лакроа, та се тактика састоји у овом: продријети на једном ма и најкраћем простору — пошто пото! (ма их ту изгинуло педесет хиљада!) и онда одмах свом снагом ударити на десно и лијево крило да би се тај продор проширио. Док се то мјесто, та руна, у непријатељском фронту, проширује, дотле они најодабранији пукови, који су се први пробиле, уступају слободни пролаз новим свјежим дивизијама, које хитају да захвате што више немачког. Борба се још води на десној и лијевој страни од онога мјеста гдје су пробиле, а ове дивизије до-

гле наступају без сметње и шире се по непријатељској земљишту!

Тако је Нијемцима успјело да потпуно изненаде Савезнике на Шменде-даму, и да пријеђу тај друм, и ријеку Ену, Велу, Урку и да досију чак до Марне, које све четирју теку на запад пут Париза.

Надчовјечански напорима за 4 дана доведена је силна савезничка резерва, која их је претекла, испријечила се пред њима на Марни, успоставила фронт и спријечила даље продорање. Резултат цијеле треће офанзиве јесте: да су Нијемци узели доста простора, али их је фронт Савезника опет околнко бегом. Тај бедем је првих дана био мек, мек као нијесак и вода, али до данас он се скаменио у тврд цемент преко којег немачке дивизије не могу...

Осећајући да су их Савезници претекли и сваког им даље продорање тако затворили, да би им сваки даљи напор био залудан, Нијемцима не преостајаше друго, но да одмах покушају срећу на другом мјесту. Ето стога је Луддорф ових дана предузео и четврту офанзиву овога трагичног прољећа.

Та најновија офанзива почела је већ у недјељу, 9. јуна: између Соасона и Мондиџеа.

По тој грозничавој брзини, види се колико се Нијемцима хита, страховито хита, да што прије докопају рат... да га доврше прије по стигне сва силесија америчке свјеже војске. Хита им се, јер пет милиона најбоље немачке снаге је до данас прогутало рат — а што је постигнуто?... Постигнуто је то, да је на мјесто упропаштене Русије у којој Савезника ступио најбогатији, најправеднији и најенергичнији народ на свијету, Америка. Хита им се, јер Немачка од неко доба трни, омава, љути и — броји мртве, не слушајући пресму којом је тјенил кнез Лоренс. Хита им се јер без победе, коначне немачке победе, нема им није повратка у њихов у црно увијен фатерланд. А до немачке победе још је далеко! Далеко до Париза! Што ближе Паризу, пребрже су све крупније и све тврђе...

Навели су 250.000 бајунета у нову офанзиву, а сво их видимо да напредују по два три километра дневно! Нема више изненађења и пренада као што бјеше на Шменде-даму. За Савезнике нема изненађења, и не може га бити, али сад може да га буде за њих, за Нијемце!

ВИЛЗОНОВ ГОВОР

Президент Вилзон одржао је у америчком парламенту говор, којим је исказао одобрење нових закона за ратни порез, и том приликом позвао је посланике да се ојачају свих политичких расправа и да се посвете само финансијским стварима. Ријечи Вилзона често су преклидале бурним одобравањем, а нарочито свршетак говора који гласи овако:

«Зар нијесте осјетили како је пораста енергија нашег народа, како је једна мисао овладава сваком поједином бићем, све од онога часа када смо свој подмладак упутили преко Океана? Увијер сам да ви у томе видите исто што и ја, а то је, поузданост да је амерички народ не само слојзно и одлучно ријешен да извојује побједу, него да је спреман и на то, да поднесе све терете и све жртве које су потребне за извојевање те победе.

Још никада се нијесмо толико поносили тијем што смо Американци, као што се тијем поносимо данас. Освајали су значајни дани кад нам вала своју дужност потпуно испуњавати.

Амерички народ је узаврио силном симпатијом за све народе које тишти угњетач; он је дочекао дан да племенито може употребити своје стечено богатство, и да може своје благо и своју крв заложити за једну узвишену ствар, а та је, да судјелује у стварању једне боље будућности човјечанства у којој ће владати право, правда и мир. На зар да се ми овдје не одазовемо томе прегнућу које је захватило цео наш народ?

Прва и најпреча ствар јесте данас: добити побједу. Ми се сада налазимо не само у пуном јеку рата, него смо данас у најодлучнијем, најкритичнијем часу.

Стотине хиљада наших људи одијели су собом на бојна поља и наша срца, и нашу судбину; наше лађе хитају све брже и брже пут француских и енглеских обала, преносећи пук за пуком, једну хиљаду за другом, и све док не их преноси док не побједе непријатеља и док га не присиле да положи рачун човјечанству. За нас нема прекида ни поштом. Напротив, велико дјело мора се изводити енергијом све већом и већом. Наша сила и моћ мора се увеличавати и умножавати све док, док јој ништа не може на супрот стати.»

У оном тренутку кад је Президент завршио бесједу, предао му је телеграм да су Нијемци опет почели своју бесомучну офанзиву на Оизи, што је прозвело дубок утисак на Парламент и још већма утврдило одлучност Америке да истраје до коначне победе.

ОТВОРЕНО ПИСМО

Г. професору Михајлу ПУПИНУ, председнику Централног Одбора Српске Народне Одбране у Америци ЊУЈОРК

Још 4. марта ов. год. био сам слободан упутити вам писмо чију садржину доље саопштавам. Како, из непознатих ми разлога, све до данас никаква одговора на то писмо нијесам примио то вам садржину мога писма поново овим путем к знању стављам:

Господине председниче,

Из извјештаја Централног Одбора Срп. Нар. Одбране у Америци видимо да је скупљено од 22. јула 1914. до 30. септембра 1917. «за Црвени Крст у Србији и у Црној Гори» дозара 227.222 и 51 цент.

Како Управи Црногорског Црвеног Крста није познато, колико је од ове суме припало Црној Гори, то вас учтиво молимо, господине председниче, да изволите извјештај о овоме. Молимо да се у извјештају изјасни:

1. Колики је дио, у опште, од ове суме одређен за Црну Гору и за Црвени Крст?
2. Што је узето као основа за подјелу овог новца између Србије и Црне Горе?
3. Колико, када и коме је до сад Централни Одбор Срп. Нар. Одбране у Америци предао од овог новца за Црну Гору?

Исто тако учтиво молимо за извјештај о прилозима од 30. септембра 1917. до данас.

Очекујући ваш цијењен одговор, молим вас, господине председниче, да примите увјерење мога одличног поштовања.

Неји код Париза

4. марта 1918.

Председник Цр. Црвеног Крста
П. Вучковић.

Како на горње писмо нијесам добио одговора, то вас поновно молим и позивам да на горе постављена питања изволите јавним путем одговорити.

Изволите, господине председниче, примити увјерење о мом одличном поштовању.

Неји код Париза

10. јуна 1918.

Председник Цр. Црвеног Крста
П. Вучковић
министар на расположењу

НАШИМ ПРИВРЕДНИЦИМА

1.

У околици вароши Нине један простор од 40.000 хектара земље (преко 200.000 рала) засађен је самим цвијећем; то «цвијеће поље» даје годишњем прихода до — осамдесет милиона франака!

Оваква чињеница даје нам много мислити. Кад околику пажњу поклањају цвијећу које их овако богато награђује, а да какви су им виногради, воћњаци уљаници и друга гаадинства!

Живећи међу оваким радинама и штедињама, на сваком кораку, и на свакој страни, камо се год окренеш, имаш се чему поучити; свугдје видиш уређеност и користан распоред. Зађи по базарима, селима, пољима и газдинствима, па да се, као у школи, учиш што је у стању постићи стара култура и пољопривреда.

Крај све наше големи несреће, која нас је постигла, треба да вријеме које овдје проводимо, једино употребимо у то да се користимо оним што је овај племенити народ на културном пољу досад створио.

Привреда је јак основан и извор народног благостања; она је плод знања и умјетности без које се напредна држава не може ни замислити. Земљорадничке земље дале су највеће умјетнике, цјеснике, духовнике, јунаке и војсковође. Земљорадник је велик као и природа у којој је. Његов је рад чист и плодородан. Он отвара земљину утробу, вади отуд законано благо, прерађује га, богати се и одржава Домовину. Великани је дао сељак. Помишљамо из ошана чак и крупне главе, и ми треба да се поносимо, што смо сељаци спнови оних слободних гора! Што наш гористак неће створити? Није више у питању жеља појединца, плаћеника и мрачњана; већ будућност, браћна заједница и срећа народа. Дођимо к себи, напоменимо се: што смо и ко смо, припремимо се за предстојећи рад, помолимо ошма на дому, са којима треба и јесмо у мислима и дјелима и поћи, пратимо развој догађаја, не заносимо се, штедим ријечи а више слушајмо и учимо се, на кад пођемо међу нашу браћу, која нас чекају, требају и желе — проговоримо заједно са њима по дужи и осјећају. Баталимо сад безбрижно траћење златних дана, оставимо то расправљање заматних питања ошма, који су познати за то и, пратимо им рад. Сјетимо се наше браће по америчким и афричким рутовима, која тамо крваво зарађују кору хлеба, брину се о нама, одлажу од свог залогаја и шаљу нам помоћи.

Будимо увијек узви са њима и у заједници радимо на бољитку и кривди државног Домовине и припреме за повратак.

Држим, по могућности, најбоље не бити, да сви ратни, што је коме дато, штедиштво: нека учи управљати плугом, трговац трговином, занатлија нека се усавршава у свом занату и т. д. — Само да се нешто ради по својој струци.

Не може сваки бити у рову, али може у послу. Треба да знамо, да сваку ма и најмању услугу, коју учинимо нашим Савезницима, био то на пољу, или у фабрици — да смо им знатно помогли, узрзали посао, користили се и одужили општој ствари. Поред те главне помоћи, за нас ће бити не мања корист — наука — јер, знањем, које стечемо, нити толи вода, нити гори ватра. Користимо се, да не будемо досадни себи, друштву и околици; јер човјек, који љеностије и гладује, не мисли, нити може мислити добра чисте је за друштво изливаш.

Краљ. Влада у сваком погледу излазила је и излази у сусрет и пружа помоћи у даном случају више, него ли је у стању. Реституирано је Одјељење Народне Привреде, које даје обавјештења по привредно-економско-трговачким питањима; шаље учитеље на практично-привредне курсеве; распоређује јак по приредним школама, као и намјешта раднике на пољским радницама и по фабрикама. Та зар би пристало било, покрај свега овога, проводити вријеме у беспосличарењу, пратећи туђе послове на своју очиту штету а досаду друштву и околици?

Надати се, да ће они, којима на срцу лежи своје сопствено добро, напредак и срећа Домовине, прихватити ове ретке са онаквом вољом и добром намјером с каквом се и пишу; те, да ће се одазвати у колико то средства, вријеме и прилике дозвољавају — и тијем, само извршити своју дужност.

Париз, маја 1918.

Иво М. Калужерокић,
агроном

Поп Томо Кажић. Стигла нам је тужна вјест, да је ових дана у Њепањској Нахији преминуо, у својој 16-годишњој, уважени свештеник народни посланик поп Томо Кажић.

Цијелим својим животом доказао је, ријечју и дјелом, да је своју домовину и свој народ истински волио и предано служио. Радом својим, као учитељ, свештеник и народни посланик, одржао се ваза на једној завидној висини.

Он је био један од оних, коме школа није оштетила и избрисала особине правог Црногорца; напротив, школа је у њега те особине развила и ошлемењила. — Вјечан му помен.

Симо Вукчевић угледан подгорички грађанин, бивши секретар подгоричке општине, преминуо је у Подгорици. Са особина које су га красиле и као човјека и јавног службеника, ошлемују његову прерану смрт не само многобројно угледно братство му, него и велики број познаника и некрених пријатеља које је стекао у подгоричком грађанству као и у цијелој земљи. Дакле наш мученичка земља и вјечан помен.

ВИЈЕСТИ И НОВОСТИ

За одбрану Париза. На приједлог француског министра војног, г. Председник Републике ријешно је својим декретом од 7. јуна да се у Паризу образује нарочит Одбор за одбрану коме се ставља у дужност да води бригу о свему што се односи на безбједност, оружаре и исхрану пријестонице и њене утврђене околине.

Председник Одбору је војни гувернер Париза; поред гувернерових главних сарадника, у Одбору, као чланови, засједавају најугледнији представници цивилних и војних власти пријестонице: префект ријеке Сене, префект париске полиције, председник општине париске, председник општег вијећа, председници и чланови војне комисије Сената и Парламента, један бивши министар и два бивша државна секретара.

При закључку листа дознајемо да је, декретом од 1. (14.) јуна да «војни гувернер Париза и командант париске војске» постављен дивизијски генерал Гилом (Guillomat). — Генерал Гилом (рођ. 1863.) служио је у Африци и Индо-Кини, био је професор гласовите војне академије у Сен-Сир, затим виши чиновник у војном министарству; у овом рату командовао је дивизијом пешадије, затим првим армијским корпусом, учествовао је у одбрани Вердена и нарочито се истакло на ријечи Соме, где је заробио 4.000 Нијемца. Од децембра 1917. до данас био је врховни командант солунскога фронта.

Грчки успјех. Ових дана је на солунском фронту грчка војска код Саркади-Јегена, на југу српске границе, постигла крупан војнички успјех: узела је најјаче важне бугарске позиције, при чему су Бугари имали преко 7000 губитака, које рањених које погинулих. Грци су том приликом изгубили: 23 погинула и 85 рањених официра; 589 погинулих и 1620 рањених војника. — У цијелој Грчкој је прослављен овај успјех, а грчки краљ Александар примио је честитке од свих савезничких владара.

Добровољни прилози. Црногорски Црвени Крст у Женеву саопштава нам да је из Америке примио добровољних прилога: по цвајцарским фр. 20.60 од г. Павла Чворовића и од г. Петрослава Петковића, оба из Р. О. Ellamar, Alaska U. S. A. и изриче им јавну благодарност.

— Црногорском Црвеном Крсту у Женеву приложили су по пет долара добровољних прилога г. г. Јово Шутон Ђонковић, 133 Anasconda Road, Butte Montana, Мило Радичић, Box 85, Gebo Wyöving U. S. A. Раде Петровић, Box 240 Gabo Wyöving U. S. A. — Управа изриче јавну благодарност племенитим дародавцима.

Француски војник. Као што свакодневно гледамо француског војника који за четири пуне године с највећом издржљивошћу стоји на своме мјесту, под извеском топовске палибе, загуљених гасова и свега варварства пруског; и као што гледамо омладину и женски свијет француски, под бомбама из ероплана и дивљачким бомбардовањем мирне пријестонице, где мирно иду за својим послом, у цвјетом убјеђену у коначну побједу; тако исто видимо да није клоуно дух ни оних Француза који су, по несрећи, дошли пруског ронетца. Они су и ондје очували свијетлост свога духа и љубав према домовини. Тако дознајемо да су француски заробљени официри у Нинголату, у Баварској, од почетка 1915. приредили неколико конференција (предавања) на којима се водила ријеч и расправљало о предметима из свих области знања и науке. С почетка је било теже (док нијесу добили књига) али након времена успјели су да развију свој рад. Тако нпр. најновијој конференцији био је предмет: живот у доба Луја XIV (војнички живот, литература, филозофски живот, политика, салони и друштво, позориште, наука, музика, умјетности, укуси) — Пријатно нам је поменути да су се покретачи овог племенитог дјела, већ у самом почетку, сјетили и свога мушеничког савезника — Црне Горе. Француски официр г. Пол Деларон Верне (син уваженог посланика Француске у Црној Гори), који је за показану храброст, уз француски ратнички крст, одликован и црногорском медаљом за храброст, био је прије рата походно нашу домовину и о том свом боравку одржао је предавање пред својим друговима у ронетву. — Лијеп примјер јачине француског духа.

Суд у Русији. Познати енглески амбасадор у Русији Ђукејен (sir Georges Buchanan), о коме се својевремено тврдило да је тобож и он крив за руски слом(!) рекао је недавно у јавности:

«Ми дугујемо вјечну захвалност руској војсци. Русија није била у стању издржати рат само зато, што није била у стању да организује све вишор своје неизмјерне снаге; није могла да се одржи, јер није била у стању да спроведе своју централизацију. Моје је увјерење, да ће она пребољети данашњу несрећу и да ће опет постати великом нацијом и нашим савезником. — Не дајмо се вратити анархијом која је данас овладава Русијом! Спремајмо се да Русији пружимо руку помоћи, чим се она трес ове бијеле, и имајмо вазда на уму, да кад бисмо ту страну земљу судили према оном, што се данас у њој дешава, то би напачило, бацити ју под власт немачку. А ако би се, по несрећи, и то десило, да она потпадне под Немачку, онда — какво год биле наше побјеле на Западу — ми бисмо ипак изгубили овај рат; јер ако изјер овлада свом оном неизмјерном снагом војника руских и свим оном неизмјерним земаљским благом благословене руске земље за које се још и не зна, — у ствари, он би одио побједу, а не ми».

Јапан...? На великом јавном збору у Америци, у часу кад је председник државног информационог бироа држао говор о општем политичком стању, један од слушаљана оштро прекиде говорника: «Зашто ми (т. ј. Сједињене Америчке Државе) нећемо да пустимо Јапана да уљезу у Сибирију и да пођу Нијемцима у сукоб?»

«Нећемо стога» одговори амерички политичар, «што улазак Јапанаца у Сибирију дво би разлог Нијемцима да Савезницима пребаце оно исто што Савезници, с правом, пребацују Нијемцима, т. ј. с правом би нам се пребацало да водимо политички и свајачки рат. Ето, с тога разлога, противни смо уласку Јапанаца на руско земаљство *све докле док сами Русија не затражи јапанску помоћ*. Сваки други начин био би кобан и рђав, како у политичком тако и у дипломатском погледу». (New-York Herald).

Личне вијести. Црногорац Војислав Јоветић, родом из Текелића син уваженог свештеника Јована (који је као прост борац, издржао свеностоње ритове противу Туреке и Аустрије) положио је ових дана докторат медицине на швајцарском универзитету у Базелу. Г. д-р Јоветић свршио је гимназију на Цетину, а затим је студирао Бечу и Базелу; завршетком рата вршио је лечничку дужност при нашим војним болницама. Желимо да ова вијест обрадује његова оца, честитога старину који је данас у заточенију у Болдогасону, а новом доктору честитамо.

ИЗ СТРАНЕ ШТАМЛЕ

Орган руских патриота, пријатеља Савезничких држава, *Le Problème Russe*, доноси вијест римског листа *Corriere d'Italia*, о тешком стању у Црној Гори, о глади која ондаљује све јаче, и јавља како је становништво, глађу принуђено, зауставило неколико возова аустријске коморе, одређене за исхрану војске, те како је аустријска посада организовала «детеће чете» састављене од Муслимана, најљућих душмана црногорских, који се сада свете незахвалноме народу. Лист вели да је стоке потпуно нестало из земље. Према једној тајној статistici, коју Аустријанци крију од јавности, од 200.000 становника старе Црне Горе, умрло је од опште глади до 23.000. — Лист завршује вијест овим ријечима:

Савезничке владе требало би да најхитније притеку у помоћ Црној Гори, ако неће да овог племенитог народа нестане са лица земље. Не заборављајмо никада да је Црна Гора била прва земља која је, својом иницијативом, објавила рат Аустрији, у одбрани Савезничке ствари.

Угледни часопис *La Revue Internationale de Sociologie* у свесци за март и април 1918., приказујући књигу Veritas: «Le Monténégro», која је 1917. изашла у Паризу, говори овако:

«У патису ове књиге стоји да она саврши дипломатску историју. Мишљена смо да ова књига достојно заслужује тај назив: прије свега зато, што нам наводи све оно што је радила и предузимала влада Краља Николе, а затим, и због тога што на врло вјешт начин умије да изложи све те радове који су у коријену уништили оне руске гласове који су проносили неки државници црногорски. Мислимо на оне ермине клевете које су се почетком 1916. протурале кроз неколико листова. Писцу Veritas-у није требало много мук да докаже сву празнину тога пражног клеветана; показао је да Црној Гори не треба никакво друго по сједињеном стању, на да докаже сву лажову својичну лажност.

Доста би била и сама та свјестост иницијативе, да да ова књига добије велику вриједност у очима оних оних којима је близине и из даљине, интересују за ствар Црне Горе».

СЛОБОДНА ГОВОРНИЦА

TRIBUNE LIBRE

La fin d'une intrigue.

Dans les numeros 6, 7 et 9 du «Journal Serbe» paraissant à Genève, j'ai mis au clair les intrigues qui ont été menées contre les Monténégrins résidents en Suisse. Il s'agissait d'une prétendue dépêche adressée, soit disant par eux, à l'empereur d'Autriche:

Dans mes publications précitées j'ai accusé M. le professeur serbien Sv. Tomitch, qui a le premier annoncé la «nouvelle» étant en ce moment-l'acourrier diplomatique de Corfou à Paris. L'autre personnage que j'ai accusé d'avoir propagé cette fausse nouvelle en France même c'est M. le professeur D. Djoukitch membre du Comité de l'Instruction Publique de Serbie à Paris. Un troisième Monsieur D. Gatalo membre d'un certain Comité pour l'Union Nationale également à la solde du...

... m'a reconnu qu'il connaissait l'individu même qui a osé inventer cette calomnie. La rédaction du Journal Serbe en commentant mes articles, a annoncé qu'elle possédait une lettre provenant du sous-caissier du Ministère des Affaires Etrangères de Serbie à Corfou adressée à un individu en Suisse contenant également des accusations injustes envers la jeunesse monténégrine en Suisse, à cause de la même calomnie. La rédaction ajoute qu'elle va publier cette lettre sous peu.

Donc nous voyons qui s'est chargé d'inventer et de propager les intrigues contre la colonie monténégrine en Suisse, — qui en réponse à ces accusations — a adressé à tous les représentants alliés à Berne, ainsi qu'au Département fédéral politique la lettre suivante.

Monsieur le Ministre.

C'est par le «Journal Serbe», paraissant à Genève que nous avons appris, par une protestation d'un de nos compatriotes de Paris, qu'une fois de plus un complot a

été tramé contre l'honneur des Monténégrins, cette fois-ci contre ceux qui sont réfugiés en Suisse. On a osé prétendre que la colonie monténégrine de Suisse, qui se compose d'une cinquantaine de membres, la plupart étudiants, avait adressé à l'Empereur Charles d'Autriche, à l'occasion de son avènement au trône une dépêche pour lui exprimer leur sympathie.

Nous apprenons d'autre part que ce racontar a trouvé écho auprès d'une diplomatie alliée, qui s'est empressée d'en faire part aux chancelleries des Puissances de l'Entente.

Nous estimons, Monsieur le Ministre, qu'il ne nous suffit pas de passer avec dédain sur cette nouvelle calomnie, dont l'ignominie dépasse tout ce qui a été dit et fait contre nous jusqu'à présent. Nous savons du reste parfaitement bien que le but en est toujours le même: discréditer dans un but égoïste le Monténégro et ses citoyens aux yeux des alliés.

Particulièrement indignés de cette nouvelle diffamation, les soussignés Monténégrins habitant en Suisse, protestent avec véhémence auprès des représentants des pays de l'Entente, ne craignant pas, que leur signature au bas de la présente protestation, puisse contredire en aucune façon les prétendus serments de fidélité qu'on nous accuse d'avoir adressés à «Sa Majesté Apostolique».

D'autre part, confiant dans la droiture et l'impartialité de la Justice Helvétique nous porterons, s'il le faut, l'affaire devant les tribunaux qui ne seront pas en peine de trouver la véritable source d'où proviennent tout ces outrages, dont on nous abreuve depuis un certain temps.

En priant Votre Excellence de vouloir bien porter ce qui précède à la connaissance de son Gouvernement, nous profitons de l'occasion pour saluer en votre personne un représentant de nos Amis et Alliés, pour lesquels les Monténégrins professent toujours un profond dévouement, ayant une foi inébranlable en la victoire de la cause pour laquelle a succombé notre chère Patrie.

Veillez agréer, Monsieur le Ministre, les assurances de notre respectueuse considération.

Genève, le 17. Mai 1918.

L. Milouchkovich, Ministre en disponibilité; Nicolas Knejevitch; Nicolas Latkovich, étudiant en sciences à Genève; Savo Petrovitch, étudiant en Droit à Genève; Vassilije Popovitch, candidat en médecine à Genève; Yovan Goustin, étudiant ingénieur à Lausanne; Pavle Kotchovitch, étudiant en hautes Etudes, comm. Genève; Yevto Radovitch, à Genève; Milvoye Djihovski, Davos-Platz; Savo Milounovitch, Davos-Platz; J. Koukitch, Fribourg; Bojidar Vovitch, étudiant en médecine à Bâle; Bojidar Krivokapitch, candidat en droit à Zurich; Michailo Mihjevitch, à Zurich.

En remerciant mes compatriotes qui ayant compris la signification de cette calomnie, l'ont énergiquement reniée, je me joins à leur protestation espérant qu'elle sera une leçon pour ceux qu'elle vise.

Paris, le 1er Juin 1918.

A. Prlia

Пријевод горњег чланка:

Свршетак једне «завјере».

У бројевима 6, 7, и 9. јулиског «Српског Листа» нашло сам на јавност сикетку, подметнуту Црногорцима у Швајцарској, о тобожњем телеграму којим су Црногорци из Швајцарске «поздравили аустријског Цесара».

Оптужно сам, у чланцима «Српског Листа» ербијанског професора г. Св. Томића, тадашњег дипломатског курира између Париза и Крфа, који је, први, био протурно ту вијест; друго лице, које је ту вијест ширило, чак и по Француској јесте г. професор Душан П. Ђукић, члан ербијанског Просвјетног Савјета у Паризу; и још једног трећег господина, Данила Гатала, члана црногорског Одбора за Народно Уједињење.

... који ми је рекао: да познаје индивидуу која се усулила да изнаходи овакву клевету.

«Српски Лист» пропатрио је моје чланке и рекао да зна за једног шемона које је писао подблагатнијим ербијанског Министарства Спољних Послова на Крфу, упућено извјесном лицу у Швајцарској, у којему писму постоји оптужба противу црногорске омладине, у ствари те исте клевете. «Српски Лист» је рекао да ће ускоро објавити исто писмо.

Ми дакле видимо ко је узео на себе тај посао да изнаходи и проноси клевете противу Црногораца у Швајцарској који су на све те клевете одговорили овом изјавом, упућеном представницима свих Савезничких држава, у Берну, као и швајцарском политичном департману.

Господине Министре,

Јеневски «Српски Лист» допио је је протест једног нашег суграђанина у Паризу, који нас обавјештава о томе, да је и опет нешто предузето противу части Црногораца; овог пута противу оних који су избјегли у Швајцарску. Неко се драго да тврди: да је црногорска колонија у Швајцарској, која броји до педесет илANOва, махом студентата упутила аустријском Цесару Шарлу телеграм да му поздрави ступање на пријесто.

Дознајемо, шта више и то, да је та луда прича напла одјека и у једног од савезничких дипломата, те да ју је он саопштио канцеларијама Антанте.

Мишљена смо, г. Министре, да неће бити доста од наше стране само то да с презреним пређемо преко ове нове клевете, која, заиста, превлазила све што се досад противу нас зборило и творило. Ми знамо добро да је црн свему томе увијек један и исти, а то је, да Црну Гору и Црногорце, у егзистенцијом смјеру, дискредитије у очима Савезника.

Гушвајући се ове нове клевете, потписани Црногорци у Швајцарској подижу најенергичнији протест пред заступницима Антанте, у увјерењу, да се њихови потписи под овом изјавом ни у ком погледу не могу сложити са изјавом вјерности коју смо, као што нас оптужују, упутили «Цет. Апостолском Величанству».

Поред тога, буде ли потребно, ми ћемо, тврдо вјерујући у непристрасност швајцарског суда, изијети ову ствар и пред суд. Суд неће имати много мукe око тога, да пронађе прави извор ове клевете, од извјесног времена, баца на нас.

Молећи Вам Ексцеленцију да изволи ово ставити знању своје Владе, ми се користимо овом приликом да Вас поздравимо, као представника наших пријатеља и Савезника, за које су Црногорци вазда осјећали искрену оданост, са несомљивом вјером у побједу оне ствари којој је жртвом пала наша драга Отаџбина.

Примите, г. Министре, израз нашега одличног поштовања.

Јенева, 17. маја 1918.

Слиједи 14 потписа

(види горе у француском тексту.)

Захваљујући г. г. потписницима, који су схватили значај ове клевете и који су је оштрили овако енергично, придружујем се њихову протесту, у нади, да ће наш протест бити честита лекција онима којих се тиче.

Париз, 1. јуна 1918.

А. Прља.

ПРИВАТНИ ОГЛАСИ

Приликом смрти Данице И. Хајдуковића, која је у 17. години свога младог живота преминула у «болници Монте-Карло» (у Княжевцима Монте-Карло), породица Хајдуковића изриче благодарност свима који су јој како писменим тако усменим путем изразили саучешће и који су својим присуством тујини погреб увеличали. Хвала свима пријатељима а пој нека је лака земља и вјечни помен.

Новица М. Обреновић, студент (Sergéus-Char. Inter.) изјављује најискreniju захвалност свима који му изјавише саучешће приликом смрти драгога му оца Милана, који је у 48. години живота, преминуо у Колашину (Црној Гори).

Петар Митров Јовановић и Ђелоса (Џетине) тражи Фидипа Митрова Јовановића, и моли свакога ко би што о њему знао, да га извести на адресу: Croix Rouge Monténégre, Neuilly-sur-Seine, 14 rue Montrosier (France).

Јоко Томов Краљевић тражи пријатеља Петра С. Павловића у Америци, и моли свакога ко што о њему зна, да га извести на адресу: Djoko Krljevitch, rue Ancelle, Neuilly-sur-Seine (France).

Војник Петар Ђ. Марковић из Ђешкопола, тражи Вока М. Перезића и Вока Ф. Јанковића, оба из Ђешкопола, који су се 1915. налазили у Срп. Америци, и моли свакога, ко што зна за њих, да јави на адресу: Pet. T. Markovitch, rue Ancelle 9, Neuilly-sur-Seine, (France).

Тодор Гаврилов Божовић, интернири у Lager A XXI N° 88, Врцапи (Bohm) тражи своје синове Стена и Петра, који се моле, или онај који што о њима зна, да се јави на адресу: Stano Uskokovitch, 3, rue de la Renaissance, Paris (France).

Марко Крстов Вујовић, родом из Штедиња (Нишкин), сада у Америци, жели да објави негову адресу, с молбом да је његови познаници саопште браћи и рођацима му на дому или у заточенију. Уколико му је могуће, он би их жељео и лично помоћи: Marko Vujovich, Camp 5 New Plate Mill Br. H. S. Co. — Youngstowne Ohio, U. S. A.

Илија Радич моли свакога ко би што знао о браћи му Лазару и Кости Радичима, из Котара Гламоча, општина Видиља, сада Скуцана (Босна), да одговоре на допу адресу: веома је у брзи за њима јер 4 године није о њима чуо гласа. — Vlado Radek Monténégren, Pension Ouvrier, Lancey (Isere) France.

Ђуро М. Вујановић, учитељ из Удвља, интернири у Boldogasszony N° 30507, Hongrie, моли Илију Башића cor. Densodera ond. Mc. Alister Shalsalon; San-Francisco — U. S. A. — да изјави његову браћу Митра и Душана да је он и домаће у великој оскудици. Нека му се јави, или Или М. Каљехерокићу, 14 rue Montrosier, Neuilly-sur-Seine (France) са којим је он у вези.

Уредник, Петар Богдановић

Le Gérant: Georges Dalgacieu

IMPRIMERIE D'ARTHELE, PARIS 20, rue Saint-Hippolyte
2-4, rue de la République, BELLERIVE